



Enligt sändlista

Bildande av naturreservatet Högebjär med omgivande fäladsmarker i Lunds kommun

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Högebjär med omgivande fäladsmarker
Kommun	Lund
Församling	Dalby
Gränser	Området är markerat med heldragna linjer på bifogad karta (bilaga 1)
Fastighet	Önneslöv 38:3
Läge	Området är beläget ca 3 km sydost om Dalby i Skåne
Kartblad	Topografiska kartan: 1C 2C Ekonomiska kartan: 2C 4j
Koordinater	x: 1348500 y: 6171800
Naturgeografisk region	Nr 7, Skånes sediment- och horstområden
Areal	29,00 ha land och 0,33 ha vatten
Förvaltare	Länsstyrelsen i Skåne län

Länsstyrelsens beslut

Med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken förklarar Länsstyrelsen det område som utmärkts med kraftig heldragen linje på bifogad karta (bilaga 1) som naturreservat.

För att trygga syftet med naturreservatet skall de föreskrifter gälla, som anges nedan med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 3 § förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.



När detta beslut vunnit laga kraft upphör länsstyrelsens i Skåne läns beslut 16 juni 2005 om interimistiskt naturreservat för Högebjär med omgivande fäladsmarker (511-23809-05).

Syftet med reservatet

Syftet med reservatet är att

- bevara, utveckla och återskapa fäladsmark,
 - bevara och utveckla de entomologiska värdena inom området,
 - tillgodose allmänhetens intresse för att uppleva områdets natur samt informera besökarna om områdets naturmiljö.
-

Föreskrifter

A. Föreskrifter med stöd av 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom reservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet **att**

1. utföra åtgärd som förändrar områdets topografi och landskapets allmänna karaktär, yt- eller dräneringsförhållanden såsom att gräva, spränga, borra, schakta, dika, dämma, dränera, utfylla, plöja (avser endast betesmarken) eller utföra annan markberedning,
2. bedriva täktverksamhet i någon form,
3. anordna någon form av upplag,
4. framdraga mark- eller luftledning,
5. uppföra vilthägn, stängsel eller hägnad i syfte att hindra allmänhetens tillträde,
6. plantera eller så träd, buskar eller gräs,
7. avverka eller röja i träd- eller buskbevuxna områden



8. tillföra gödselmedel, växtnäringsämnen, jordförbättringsmedel (gäller ej markerad åkermark på skötselplanen, skötselområde A)
9. tillföra kemiska bekämpningsmedel för insekter och använda avmaskningsmedel (avermectiner eller liknande).
10. anbringa tavla, plakat, skylt, affisch, inskrift eller därmed jämförlig anordning,
11. anlägga väg, stig eller parkeringsplats,
12. ställa upp husvagn, campingvagn eller motsvarande,
13. uppföra byggnad eller annan anläggning,
14. framföra motordrivet fordon utanför odlad mark eller bruksväg.

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap 6 § miljöbalken om markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång.

För att tillgodose syftet med reservatet förpliktas markägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla att följande anordningar och åtgärder vidtas inom reservatet

1. röjning, gallring, ringbarkning och avverkning av träd och buskar så som närmare anges i fastställd skötselplan,
2. skötsel av betesmarker innefattande betesdrift, uppsättande och underhåll av stängsel och vattningsanordningar enligt fastställd skötselplan,
3. utmärkning av, skyltning till och upplysning om reservatet,
4. utförande och underhåll av anläggningar och anordningar för allmänhetens tillgänglighet enligt fastställd skötselplan,
5. Utförande av särskilda åtgärder för att gynna inom området förekommande rödlistade arter,
6. uppföljning av områdets skötsel och miljöövervakning.



C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap 30 § miljöbalken.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet **att**

1. gräva eller på annat sätt skada fast naturföremål eller ytbildning,
2. göra upp eld,
3. bortföra död ved, bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar,
4. medföra ej kopplad hund eller annat lösgående husdjur,
5. avsiktligt störa det vilda djurlivet t ex genom närgången fotografering av fågelbo,
6. tälta eller ställa upp husvagn, campingbil eller motsvarande,
7. framföra cykel annat än på anvisade cykelvägar samt motordrivet fordon annat än på parkeringsplatser samt på vägar till och från dessa parkeringsplatser,
8. på ett störande sätt använda ljudanläggning, musikinstrument eller motsvarande,
9. anbringa tavla, skylt, inskrift, affisch, snitsel eller därmed jämförlig anordning,

Vidare är det förbjudet att utan länsstyrelsens tillstånd

10. döda, fänga eller samla in insekter eller andra djur, eller på annat sätt skada djurlivet,
11. inplantera för området främmande växt- eller djurarter.

Föreskrifterna under A och C skall inte utgöra hinder för åtgärder i samband med skötsel av området samt anordnande av information i enlighet med av Länsstyrelsen fastställd skötselplan eller för drift och underhåll av vid tidpunkten för detta beslut befintliga ledningar, el- och teledistribution och vägar. Bestämmelserna skall ej heller utgöra hinder för de åtgärder som sammanfaller med de vägarbeten som är pågående i sydöstra delen av området. Föreskrifterna C4 och C10 gäller ej för innehavare av jakträtten inom reservatet vid jakt och fångst av vilt i enlighet med jaktlagsstiftningens bestämmelser.



Länsstyrelsen får enligt 7 kap 7 § miljöbalken, om det finns särskilda skäl, lämna dispens från under A, B och C meddelade reservatsföreskrifter.

Beskrivning av området

Högebjär med omgivande fäladsmarker ligger på Romeleåsens utlöpare mot Dalby. Området, som totalt är cirka 26,5 hektar, har en utsträckning i väst-syd-väst – ost-nord-ostlig riktning och begränsas i nordväst av AB Sydstens bergtäkt och i söder till större delen av väg 11.

Högebjär med omgivande fäladsmarker ligger inom ett område av riksintresse för naturvården, (N86 Hardeberga-Södra Sandby-Dalby-Krankesjöområdet).

Riksintresset konstitueras av riksvärden inom geovetenskap, odlingslandskap (naturbetesmark (fäladsmark), äng, flora) och sjö (fauna). Vidare ligger Högebjär med omgivande fäladsmarker inom ett område av riksintresse för friluftsliv (intresseaspekterna är strövande, vandring, cykling, turåkning på skidor och bär- och svampplockning i första hand samt naturstudier och kulturstudier i övrigt).

Urvalskriterierna är ett variationsrikt landskap med åsar, skogsmarker, fäladsmarker och öppna betesmarker. Förutsättningarna för att områdets värden skall bestå är att bevara de allemansrättsliga områdena.

Högebjär med omgivande fäladsmarker gränsar till och ingår vad gäller området söder om väg 11 i Sjö- och åslandskapet vid Romeleåsen för vilket gäller särskilda skyddsbestämmelser enligt 4 kap 1 och 2 §§ miljöbalken.

Vidare angränsar området till ett större område som utpekats som riksintresse för kulturmiljövården (M82) med motiveringen är att det utgörs av ett kuperat odlingslandskap med förhistorisk bruknings- och bosättningskontinuitet, sätesgården Björnstorp från senmedeltiden med omgivande slottslandskap samt medeltida kyrkor. Uttryck för riksintresset som omfattar hela det nu aktuella området är fornlämningskoncentration från järnåldern med gravfält och resta stenar, fossil odlingsmark med terrasseringar och hålvägar samt betesmarker och fäladsmarker.

Större delen av området ingår även i ett större område som har utpekats av SGU som riksintresse avseende ämnen och material. Fyndigheten är väldokumenterad, förekommer i begränsad omfattning men är dock så stor att den även på lång sikt



kan försörja hela eller en del av landet med material och har betydelse för landets försörjning i ett avspärningsläge.

Inom området finns cirka 11,3 hektar fäladsmark, d.v.s. enbevuxen naturbetesmark med lång beteskontinuitet och cirka 9,6 hektar igenvuxen f.d. fäladsmark samt cirka 5,8 hektar odlad mark. Fäladsmarkerna består av två områden. I väster, ligger fäladsmarksområdet Högebjär, cirka 9,1 hektar, vilket utgör ett klass 1 objekt (klass 1 är den högsta klassen och klass 4 den lägsta) i ängs- och hagmarksinventeringen. I öster, söder om väg 11, ligger det andra fäladsmarksområdet vilket omfattar cirka 2,2 hektar. Det området är ett klass 3 objekt i ängs- och hagmarksinventeringen. Detta område utgör en viktig förbindelselänk för arternas spridning mellan Högebjär och den närliggande Ugglarps fälad, ett cirka 65 hektar stort fäladsmarksområde. Inom reservatsområdet finns även våtmarker i form av fyra mindre dammar. Den odlade marken ligger dels insprängd mellan Högebjär och väg 11, dels öster om Högebjär.

Högebjär är en drumlin. Denna i terrängen markerade höjdsträckning utgör ett insynsskydd mot angränsande täktverksamhet samtidigt som höjdområdet exponeras för besökare och förbifarande på väg 11.

Fäladsmarker var förr ett karaktäristiskt inslag på Romeleåsen. Idag återstår i storleksordningen 1 % av dessa fäladsmarker. Högebjär med omgivningar ingår i ett större område som Naturvårdsverket år 1981 pekade ut som ett område av internationell betydelse, avseende bevarande av fäladsmark. Lunds kommun har under flera år aktivt arbetat med att restaurera igenväxta fäladsmarker. På uppdrag av Lunds kommun har Lunds universitet inventerat 37 stycken fäladsmarksområden i kommunen. Resultaten visar att Högebjärsområdena (omfattade Högebjär och östra Högebjär, den senare har Miljööverdomstolen dessvärre givit klartecken att låta bryta bort) överlägset hyser flest fjärilsarter, 26 stycken, varav 5 är rödlistade enligt Artdatabanken. Medelvärde för de inventerade fäladsmarksområdena var 11 fjärilsarter varav 0,9 är rödlistade.

Bland de rödlistade och sällsynta fjärilsarterna inom Högebjärsområdet finns bl.a. av en stor population av den enligt Artdatabanken klassade sårbara (VU) svartfläckiga blåvingen. Totalt påträffades 36 stycken individer. Man fann även 183 stycken individer av den sällsynta hedpärlemorfjäril (tidigare benämnd bastarpärlemorfjärilen). De totala populationsstorlekarna inom området är troligen betydligt större då inventeringen enbart skedde längs transekter. Rapporten visar att den svartfläckiga blåvingen endast finns inom



Högebjärsområdet medan hedpärlemorfjäril även påträffades med ett enda exemplar på en annan fäladsmark. Svartfläckig blåvinge är särskilt prioriterad i landets naturvårdsarbete. Naturvårdsverket utarbetar, på uppdrag av Regering och Riksdag, ett åtgärdsprogram för bevarande av svartfläckig blåvinge. Åtgärdsprogram upprättas enbart för de mest hotade och internationellt viktigaste arterna i landet. Syftet är att öka förutsättningarna för att arten ska överleva genom att bevara dess livsmiljö.

Även de på rödlistan missgynnade arterna (NT) som allmän metallvingesvärmare, bredbrämad bastardsvärmare och liten bastardsvärmare har en stark ställning inom området, men är i de övriga 37 områdena sporadiskt förekommande.

Hävdberoende växtarter som finns i Högebjärsområdet är blåsuga, slättergubbe, darrgräs, stor blåklocka, liten blåklocka, jordtistel, slätterfibbla, gråfibbla, stagg, jungfrulin, backtimjan, svinrot, kattfot och backsippa (fridlyst) samt orkidéerna Sankte Pers nycklar (fridlyst) och ängsnycklar (fridlyst). Inom området växer även granspira (NT). Vidare har den rödlistade och starkt hotade kustgentianan (EN) påträffats. Inom fäladsmarken söder om väg 11 finns bl.a. de hävdberoende växtarterna blåsuga, stagg, svinrot och backsippa.

Vid inventeringen av fäladsmarksområdena eftersöktes 38 olika hävdberoende växtarter. På Högebjär med omgivande fäladsmarker finns minst 17 av dessa arter. Medelvärdet för de inventerade fäladsmarksområdena var 4,4 stycken.

I Högebjärsområdet finns också törnskata, som är en Natura 2000 art enligt fågeldirektivet, annex 1.

Inom Högebjärsområdet finns även fem gravrösen från järnåldern dokumenterade, vilket visar att människan nyttjat marken under mycket lång tid.

Områdets historik

Av den geometriska beskrivningen av Önnelövs socken år 1719 framgår att Högebjär med omgivande fäladsmarker ingick i ett större utmarksområde som delades med byarna Dalby och Hällestad. Önnelövs utmark karaktäriserades av mager ljungbevuxen fuktig stagghed med inslag av kärr. Utmarken var bevuxen med en och var rik på sten och tuvor. Tidigare hade den varit bevuxen med skog, men år 1719 fanns det endast några gamla vrak bokar kvar. Önnelövs sämre ängsmarker utgjordes även de av stagghed med mycket sten och tuvor.



Ängsmarkerna var bevuxna med en, ljung och salix. De plöjdes upp högst var 6:e år då havre såddes in. Avkastningen var mycket dålig.

Den Skånska rekognosceringskartan från åren 1812-1820 visar ett trädlöst landskap. De i den östra delen av reservatet liggande dammarna är markerade på kartan. Den östligaste dammen (som i dagsläget ligger söder om väg 11) var betydligt större.

På flygbild från år 1947 så var området fortfarande i princip trädlöst. Enar har börjat växa på Högebjär. Den lilla dammen norr om Högebjär syns tydligt. Dammarna i den östra delen av reservatet håller på att växa igen. En väg har dragit rakt över dammen (som i dagsläget ligger söder om väg 11). En gård finns inom reservatets gränser strax öster om Högebjär.

På den topografiska kartan från år 1973 har gården rivits.

År 2006 utgörs större delen av området av igenväxande fäladsmark, samt en del odlad mark. Högebjärs norrsida är starkt igenvuxen med högresta enar av busktyp. I områdets östra delar har björk och gran (5-6 meter höga) konkurrerat ut enen och markfloran. I de norra delarna finns högskog av främst björk och gran. De marker som flygbilden från år 1947 angav som uppodlade odlas fortfarande, dock ligger åkern öster om Högebjär i träda.

Allmänhet och friluftsliv

Vandringsleden "Skåneleden" angränsar direkt till östra delen av området.

Ärendets handläggning

Högebjär med omgivande fäladsmarker har höga naturvärden som saknar skydd. I naturvårdsprogrammet för länet, som är Länsstyrelsens handlingsplan för att skydda värdefull natur fastslås att området har högsta naturvärde och att Högebjär dessutom är av högsta värde med avseende på terrängformer och landskapsbild.

AB Sydsten har tidigare slutit överenskommelse med Länsstyrelsen om att lämna Högebjär som kompensation mot att bolaget fick tillstånd att bryta bort ett cirka 10 hektar stort fäladsmarksområde. Syftet med Högebjär som kompensation var förutom de stora natur, rekreations- och kulturvärdena att området skulle fungera som insynsskydd. Idag är väg 11 utlagd med utgångspunkt från att Högebjär ska finnas kvar och insynsskyddsintresset är därmed starkare än tidigare.



I ansökan om täktverksamhet den 25 november 2002 ansökte AB Sydsten om att få bryta bort delar av Östra Högebjär, vilket Länsstyrelsen i beslut den 9 september 2004 avslag. Lunds kommun tillstyrkte avslag. Länsstyrelsen beviljade dock AB Sydsten bl.a. ett bortbrytande av cirka 1 hektar, inom ansökt brytningsområde centralt liggande fäladsmark. Detta med förutsättning att kompensation avseende skötsel av Högebjär med omgivande fäladsmarker skedde under den tidsperiod som täkttillståndet avsåg. AB Sydsten överklagade Länsstyrelsens beslut till miljödomstolen.

I april 2005 aktualiseras frågan om detaljavgränsning av riksintresset för ämnen och mineral. AB Sydsten anser att Högebjärsområdena och angränsande områden i sin helhet skall ingå i riksintresset. Länsstyrelsen anser därmed att den överenskommelse AB Sydsten tidigare gjort med Länsstyrelsen, om att skydda Högebjär har frångåtts. Detta utgjorde en av anledningarna till att Länsstyrelsen den 16 juni 2005 utfärdade förbud med stöd av 7 kap. 24 § miljöbalken mot att vidta vissa åtgärder inom Högebjär med omgivande fäladsmarker (interimistiskt förbud). Detta beslut överklagades av AB Sydsten till miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet.

Regeringen fastställde den 20 december 2005 Länsstyrelsens beslut avseende interimistiskt förbudet med undantag av de åtgärder som nu var föremål för prövning hos miljödomstolen. Det interimistiska förbudet gäller t.o.m. 15 juni 2007.

Den 23 december 2005 meddelade miljödomstolen i dom att Länsstyrelsens avslag avseende bortbrytande av fäladsmark inte ändras. Miljödomstolen instämde även i Länsstyrelsens bedömning att villkoret avseende krav på skötsel av fäladsmark som kompensation för bortbrytande av annan fäladsmark bör kvarstå. AB Sydsten har överklagat ärendet till Miljööverdomstolen.

Den 14 mars 2006 översändes förslag till beslut och förslag till skötselplan till AB Sydsten och arrendatorn för beredande att inkomma med synpunkter, senast den 18 april 2006.

Miljööverdomstolen beslutade den 15 mars 2006 om att lämna prövningstillstånd.

AB Sydsten inkom med synpunkter den 26 april 2006. De motsätter sig bildande av naturreservatet.

Länsstyrelsen inlämnade yttrande till Miljööverdomstolen den 28 april 2006 i överklagningsärendet.



Länsstyrelsen genomförde den 17 maj 2006 samråd i fält med Lunds kommun.

Den 19 maj 2006 skedde samråd enligt 25 och 26 §§ FOM. Artdatabanken, SGU, Telia Sonera, Vägverket och E-on har inkommit med synpunkter.

Den 5 juli 2006 remissbehandlades ärendet genom föreläggande.

Följande remissvar har inkommit: AB Sydsten motsätter sig bildande av reservatet, SGU avstyrker, Skogsstyrelsen, Skånska Energi, Telia Sonera har inget att erinra, Lunds kommun, miljönämnden och tekniska förvaltningen, Lundabygdens naturvårdsförening och SkOF tillstyrker.

Den 4 oktober 2006 beslutade Miljööverdomstolen att fäladsmarksområdet östra Högebjär får brytas bort. Det innebär att 6,2 hektar fäladsmark med höga naturvärden kommer att försvinna. Miljööverdomstolen beslutade även att AB Sydsten skall kompensera intrånget med att bl.a. röja och hävda den fäladsmark, som detta beslut avser. När dessa åtgärder vidtagits bedömer Miljööverdomstolen att det inte heller enligt 9 kap. 6a § MB (tillstånd får ej lämnas till täkt som kan befaras försämra livsbetingelserna för någon djur- växtart som är hotad, sällsynt eller i övrigt hänsynskrävande) finns något hinder mot bifall av ansökan.



Skäl för beslut

Fäladsmark i Sverige är begränsad till Skåne län. Arealen fäladsmark har minskat kraftigt under det senaste seklet och i synnerhet på Romeleåsen i Lunds kommun. Det är en viktig samhällsuppgift att bevara dessa fäladsmarker, dels för deras kulturarv och dels för de höga naturvärden som ofta är kopplade till dem.

Länsstyrelsen anser att Högebjärsområdet med omgivningarna utgör en av de viktigaste lokalerna i Sverige för fjärilsarter (varav många är rödlistade) som är beroende av fäladsmarker. I området finns även många hävdberoende växtarter, vilket är ovanligt i sydvästra Skåne.

Miljööverdomstolen har i dom den 4 oktober 2006 beslutat att fäladsmarken inom östra Högebjär får utbrytas. Kvarvarande fäladsmark, vilken detta beslut omfattas av, skall AB Sydsten sköta så att värdena kan bestå.



Länsstyrelsen anser att ett förordnande om naturreservat är en garant för ett långsiktigt skydd även efter Miljööverdomstolens doms framtida upphörande.

Länsstyrelsen gör den bedömningen att ordningsföreskrifterna inom naturreservatet är av så begränsad omfattning att det inte innebär något allvarligt försvårande av områdets utnyttjande i enlighet med vad som annars gäller enligt allemansrätten.

Förordnandet är förenligt med grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenresurser samt med kommunens översiktsplan.

Skötselplan och förvaltning av naturreservatet

Skötselplan

Enligt 3 § förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. skall en skötselplan ingå i varje beslut om bildade av ett naturreservat. Skötselplanen fastställs av Länsstyrelsen i särskilt beslut denna dag.

Förvaltning

Länsstyrelsen är förvaltare av naturreservatet och skall fortlöpande samråda med markägare, berörda myndigheter och andra berörda vid förvaltningen.

Detta beslut kan överklagas till regeringen, miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet, se bilaga 2

I den slutliga handläggningen av detta ärende deltog Landshövding Göran Tunhammar, beslutande, naturvårdsdirektör Camilla Jönsson, länsassessor Anna Westberg, Malin Ritzell, plan- och bostadssektionen och Johan Johnmark, naturskyddssektionen, föredragande.

Göran Tunhammar

Johan Johnmark



Bilagor

1. Karta med naturreservatets avgränsning
2. Hur man överklagar



2006-11-24

Vår referens

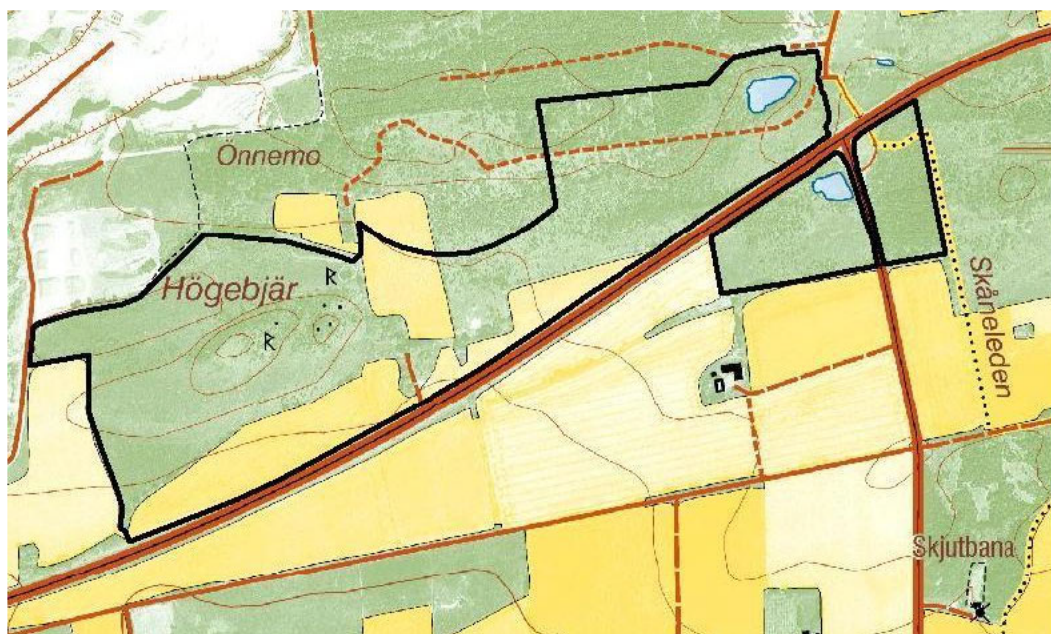
Miljöavdelningen

Johan Johnmark

040 - 25 25 54

Bilaga 1. Karta med naturreservatets avgränsning

Tillhör beslut den 24 november 2006 om Naturreservatet Högebjär med omgivande fäladsmarker i Lunds kommun.



Reservatet är markerat med heldragen svart linje på kartan.

Johan Johnmark

Kopia för kännedom till
Akten

XMM

2008-07-07



Miljödepartementet

Regeringsbeslut

2009-06-11

AB Sydsten
c/o advokaten Anders Linnerborg
Advokatfirman Lindahl KB
Box 1214
251 12 HELSINGBORG

3

M2006/6045/F/M

M2007/130/F/M

Länsstyrelsen
Skåne län

Ink 2009-06-25

Dnr

511-4/350-08

128-228

**Överklagande i fråga om naturreservatet Högebjär med omgivande
fäladsmarker, Lunds kommun**

2 bilagor

Regeringens beslut

Regeringen ändrar Länsstyrelsens i Skåne län beslut den 24 november 2006 endast på så sätt att följande tillägg till reservatsföreskrifterna ska gälla.

Föreskrifterna under A och C ska inte utgöra hinder för åtgärder i samband med skötsel av området i enlighet med av länsstyrelsen godkänd skötselplan enligt villkor i Miljööverdomstolens dom den 4 oktober 2006 i mål nr M 456-06.

Regeringen avslår överklagandet i övrigt.

Länsstyrelsen ska kungöra regeringens beslut på samma sätt som det överklagade beslutet kungjordes.

Ärendet

Länsstyrelsen i Skåne län beslutade den 24 november 2006 dels att bilda naturreservatet Högebjär med omgivande fäladsmarker, dels att fastställa en skötselplan för naturreservatet, se *bilaga 1 och 2*.

AB Sydsten har överklagat länsstyrelsens beslut. Bolaget har yrkat i första hand att beslutet upphävs i sin helhet och i andra hand att reservatsbeslutet i sin helhet ska gälla med undantag för den verksamhet vartill tillstånd meddelats enligt 9 kap. miljöbalken och endast utanför det område som i täktansökan angivits som brytnings- och verksamhetsområde. Bolaget har även yrkat att, om regeringen inte i nuläget skulle finna skäl att undanröja beslutet på materiell grund, ärendet ska visas åter till länsstyrelsen för ny handläggning eftersom ärendet handlagts i strid mot förvaltningslagens (1986:223) regler. Bolaget har anfört bl.a. föl-

jande. Med hänsyn till skötselvillkoret i tillståndsdomen föreligger det inte ett behov av reservatsförordnandet. Förordnandet leder till en onödig dubbelreglering som skapar rättsliga komplikationer och oklarheter i ansvar, tillsyn och kostnadsfördelning. Reservatsbeslutets konsekvenser är i sig dessutom så betydande att det strider mot 7 kap. 25 § miljöbalken. Eftersom skötselvillkoret tillgodoser naturvårdsintresset i tillräcklig grad, motiveras inte reservatsförordnandet av något angeläget allmänt intresse eller miljönytta i övrigt. Miljööverdomstolen har, med ändring av miljödomstolens dom, meddelat tillstånd till brytning inom såväl delområde 1 som delområde 2. I länsstyrelsens beslut den 9 september 2004 angavs som villkor för verksamheten ett villkor 4. I målet har länsstyrelsen angivit i princip samma grund för det aktuella skötselvillkoret som grunden för reservatsbeslutet, dvs. att skydda fäladsmark till gagn för rödlistade arter och naturvärden i övrigt. Det är således fråga om en dubbelreglering av området och med samma utgångspunkt i båda fall. Enligt villkor 4 i tillståndsbeslutet ska en särskild röjningsplan upprättas genom att föreslås av verksamhetsutövaren och godkännas av länsstyrelsen. I reservatsärendet har skötselplanen bestämts av länsstyrelsen på visst sätt utan samråd. Inom reservatet föreligger förbud och tillståndsplikt för sådana åtgärder som enligt tillståndet *ska* utföras av verksamhetsutövaren. För verksamhetsutövaren kommer det att uppstå stora svårigheter att efterkomma båda besluten. Möjligheten att i förekommande fall erhålla dispens är inte tillräcklig för att undanröja denna komplikation. Oklarheter om ansvarsfördelningen kan uppkomma, såväl när det gäller utförande och bekostande av åtgärder som beträffande tillsynen. Syftet med reservatsbildningen var i första hand att förhindra täktverksamhet. Eftersom täkttillstånd nu meddelats för delområde 2 och länsstyrelsen har justerat gränsen i enlighet härmed har syftet med reservatsförordnandet till stor del fallit bort. Bolaget har tolkat Miljööverdomstolens dom på så sätt att täkttillståndet även omfattar det ansökta verksamhetsområdet. Som reservatsbeslutet får förstås ingår verksamhetsområdet i stället i reservatsområdet. Skulle bolaget inte få förfoga över detta område såsom verksamhetsområde, innebär detta i praktiken att täktområdet minskas till stor skada för områdets brytningsvärde. Detta är att betrakta som allvarligt försvårande av pågående markanvändning och skulle kunna medföra ersättningsanspråk enligt 31 kap. miljöbalken. Brytningen i delområde 2 kommer att vara underkastade strängare bullerkrav, vilket är en inskränkning som innebär avsevärt försvårande av pågående markanvändning. Reservatsbeslutet står i strid mot 3 kap. 7 § miljöbalken. Intresset av täktverksamheten ska i detta fall äga företräde framför andra riksintressen i området. I det förslag som var ute på remiss ingick alltså delområde 2 i reservatsområdet. Genom Miljööverdomstolens dom ändrades inte bara reservatets omfattning utan även dess förutsättningar. Hur remissinstanserna, bl.a. Lunds kommun, ställer sig till reservatet med nuvarande förutsättningar är inte klarlagt. Att det nu överklagade beslutet inte har varit ute på remiss strider mot kommunikationsplikten i förvaltningslagen. Med hänsyn till

de olika konflikter som uppstår med brytningsintresset kan det inte sägas att detta skulle ha varit uppenbart onödigt.

Länsstyrelsen har i yttrande anfört bl.a. följande. Naturreservatet Högebjär hyser, som en kvarvarande rest av det tidigare vidsträckta fäladsmarkslandskapet, en mycket skyddsvärd flora och fauna. Länsstyrelsen, miljödomstolen och Miljööverdomstolen har direkt eller indirekt i samband med prövningen av täktärendet gjort en vägning mellan oförenliga ändamål enligt 3 kap. 10 § miljöbalken. Domsbilaga B till Miljööverdomstolens dom visar de områden som klaganden vid Miljööverdomstolens förhandling angav som fäladsmarksområden som skulle bevaras, dvs. inte tas i anspråk för täktverksamhet på något fysiskt sätt som väg, upplagsområde eller dylikt. Länsstyrelsen har avgränsat naturreservatets gränser i enlighet med Miljööverdomstolens dom. Det ankommer på klaganden att utforma täktverksamheten (vägar, risk för ras etc.) så att domen inte åsidosätts. Det föreligger ingen grund för klagandens ersättningsanspråk enligt 31 kap. miljöbalken. Länsstyrelsen har uppfyllt kravet på samråd. Klaganden har vid tre tillfällen getts tillfälle att inkomma med synpunkter på reservatsförslaget. Klaganden har inkommit med yttranden vid samtliga tillfällen. Det finns ingen anledning att återremittera ärendet, då förändringen endast innebär att naturreservatet arealmässigt blivit något mindre än vad det var när remissinstanserna yttrade sig i ärendet. Ärendet remitterades i samband med prövningen av täktverksamheten, vilket innebär att remissinstanserna har haft tillfälle att ta ställning i sak, dvs. bevarande kontra bortbrytande av fäladsmark. Länsstyrelsen är beslutandeinstans vad gäller bildande av naturreservatet, naturreservatets skötselplan och skötselplanen i täktärendet samt beträffande eventuella dispenser kopplade till naturreservatet. Vidare har länsstyrelsen tillsynsansvaret för naturreservatet. Genom överenskommelse mellan länsstyrelsen och kommunen sker tillsynen av skötselplanen kopplad till täktärendet av länsstyrelsen. Från länsstyrelsens sida råder en fullständig samsyn vad gäller syfte och mål med naturreservatet och skötselplanen kopplad till täktärendet. Länsstyrelsen anser att det inte är fråga om någon dubbelreglering. Kostnadsfördelningen vad gäller förvaltning av naturreservatet finns redovisade i naturreservatets skötselplan. Naturreservatet är primärt avsatt för de biologiska och kulturhistoriska värdena. Området kommer inte att bli intressant ur friluftssynpunkt förrän täktverksamheten är avslutad, vilket medför att hårdare bullerkrav inte är aktuella inom naturreservatet. Länsstyrelsen har haft ett gott samarbete med klaganden i arbetet med att iordningställa fäladsmarksområdet inom naturreservatet. Ett förordnande som naturreservat måste till för ett långsiktigt, varaktigt skydd och skötsel av Högebjär med omgivande fäladsmarker.

AB Sydsten har kommit in med ytterligare en skrivelse. Bolaget har därvid anfört bl.a. följande. Det bör uppmärksammas att tillsynsarbetet, även om detta kommer att utövas av samma myndighet, praktiskt kommer att hanteras av skilda enheter inom länsstyrelsen och utifrån

skilda legala utgångspunkter. Fullständig samsyn kan således inte garanteras. Reservatsföreskrifterna och skötselvillkoret i tillståndsbeslutet kompletterar inte varandra på något sätt. Från legal utgångspunkt går det inte att avgöra om den ena eller den andra regleringen ska ges företräde vid en konfliktsituation. Bolaget delar inte länsstyrelsens uppfattning att reservatsområdet geografiskt är utformat utifrån förutsättningarna i Miljööverdomstolens dom. Enligt bolagets tolkning av domen omfattar täktillståndet även det ansökta verksamhetsområdet. Reservatsbeslutet kan, utifrån denna utgångspunkt, inte förstås på annat sätt än att verksamhetsområdet ingår i reservatsområdet, vilket inte kan vara åsyftat.

Skälen för regeringens beslut

Ett område får förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat. I beslut om att bilda naturreservat ska anges skälen för beslutet och de inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med reservatet. Föreskrifterna ska enligt förarbetena till miljöbalken inte vara mer ingripande än vad som krävs för att tillgodose syftet med reservatet (prop. 1997/98:45, del 2, s. 73).

Enligt 24 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ska bl.a. markägare föreläggas att inom viss tid yttra sig över förslag till beslut om att bilda naturreservat. Tiden får inte sättas kortare än en månad. Av 25 § samma förordning framgår att länsstyrelsen och kommunen ska samråda med varandra innan de fattar beslut om att bilda naturreservat. Vidare framgår av 26 § förordningen att i ärenden om naturreservat ska yttrande hämtas in från Sveriges geologiska undersökning, SGU, om det inte är uppenbart att ärendet saknar betydelse för SGU. Av handlingarna i ärendet framgår att länsstyrelsen på föreskrivet sätt har gett bl.a. AB Sydsten, Lunds kommun och SGU möjlighet att lämna synpunkter på reservatsförslaget innan beslut fattades av länsstyrelsen. Vad AB Sydsten anfört om att remissinstanserna inte har beretts tillfälle att yttra sig över det slutliga reservatsförslaget, som innebär att reservatsområdet har minskats, utgör inte skäl till annat ställningstagande. Det kan vidare konstateras att länsstyrelsen beredde bl.a. SGU och Lunds kommun tillfälle att yttra sig över det förslag till skötselplan som reviderats av länsstyrelsen efter Miljööverdomstolens dom. Regeringen finner inte heller i övrigt att vad AB Sydsten anfört om länsstyrelsens handläggning utgör skäl att upphäva länsstyrelsens beslut.

Syftet med naturreservatet Högebjär med omgivande fäladsmarker är enligt länsstyrelsens beslut att bevara, utveckla och återskapa fäladsmark, att bevara samt utveckla de entomologiska värdena inom området. Syftet

är vidare att tillgodose allmänhetens intresse för att uppleva områdets natur och informera besökarna om områdets naturmiljö. Naturreservatet ingår i områden av riksintresse för naturvården och friluftslivet. Större delen av området ingår även i ett område som innehåller fyndigheter av material som av SGU förklarats vara av riksintresse. Enligt länsstyrelsens beslut anser länsstyrelsen att ett förordnande om naturreservat är en garant för ett långsiktigt skydd även efter det att täktstillståndet har upphört.

Av handlingarna i ärendet framgår att länsstyrelsen den 9 september 2004 gav AB Sydsten tillstånd enligt miljöbalken till täktverksamhet i enlighet med bolagets andrahands yrkande, dvs. för ett område benämnt delområde 1. Tillståndet gäller till och med den 31 december 2024. I villkor 4 i länsstyrelsens beslut stadgas bl.a. att en röjningsplan, i samråd med länsstyrelsen, ska tas fram för bibehållande av fäladsmark. Planen ska godkännas av länsstyrelsen. AB Sydsten överklagade beslutet till Växjö tingsrätt, miljödomstolen, som avslog bolagets yrkande om täktverksamhet enligt förstahands yrkandet. Sedan AB Sydsten överklagat miljödomstolens dom, beslutade Miljööverdomstolen genom dom den 4 oktober 2006 att ge tillstånd för brytning enligt bolagets förstahands yrkande, dvs. även inom område benämnt delområde 2. Som villkor för tillståndet gäller bl.a. att fäladsmark ska röjas och skötas enligt villkor 4 i länsstyrelsens beslut inom områden som framgår av domsbilaga B till Miljööverdomstolens dom. Länsstyrelsen har den 10 september 2007 godkänt den av AB Sydsten inlämnade skötselplanen enligt nämnda villkor 4.

Med hänsyn till den utredning som finns i ärendet finner regeringen, i likhet med länsstyrelsen, att området i fråga har så höga naturvärden att det finns ett allmänt intresse att bevara naturmiljön i området. AB Sydsten har i ärendet gjort gällande att det med hänsyn till skötselvillkoret i tillståndsdomen inte föreligger något behov av reservatsförordnande, eftersom i princip samma grund gäller för både skötselvillkoret som för reservatsbeslutet. Regeringen konstaterar att täktstillståndet – och därmed även nämnda skötselvillkor – gäller t.o.m. den 31 december 2024. Mot bakgrund av det anförda och med hänsyn till vad länsstyrelsen anför om att områdets värden bör garanteras ett långsiktigt skydd finner regeringen att det är motiverat att skydda området som naturreservat.

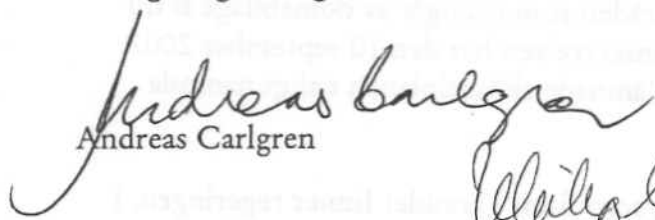
Av handlingarna i ärendet framgår att delområde 2 i AB Sydstens ansökan om täktstillstånd ingick i det ursprungliga reservatsförslaget och att länsstyrelsen efter Miljööverdomstolens dom har ändrat avgränsningen av naturreservatet så att brytningsområdet för delområde 2 inte ingår i det slutliga reservatsbeslutet. Vidare framgår att det område som omfattas av skötselplanen enligt villkor 4 i täktstillståndet sträcker sig fram till gränsen för brytningsområdet för delområde 2. Regeringen konstaterar att även om verksamhetsområdet för delområde 2 skulle sträcka sig

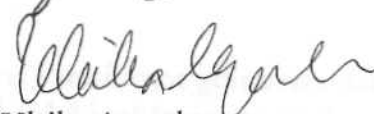
utanför det avgränsade brytningsområdet kan bolaget inte vidta andra åtgärder inom berört område än vad villkor 4 och den av länsstyrelsen godkända skötselplanen föreskriver. Regeringen finner mot denna bakgrund att reservatsbeslutet inte kan anses innebära sådana inskränkningar för AB Sydsten att det finns skäl att ändra länsstyrelsens beslut vad gäller avgränsningen av naturreservatet.

Enligt reservatsföreskrifterna är det förbjudet att utföra vissa av de åtgärder som AB Sydsten ska utföra enligt skötselplanen enligt täkt-tillståndet, bl.a. stadgar reservatsföreskriften A punkten 7 att det är förbjudet att avverka eller röja i träd- eller buskbevuxna områden. Regeringen finner att föreskrifterna bör ändras så att de inte utgör hinder för åtgärder i samband med skötsel av området i enlighet med av länsstyrelsen godkänd skötselplan enligt villkor i Miljööverdomstolens dom om tillstånd till täktverksamhet.

Sammantaget finner regeringen, vid en avvägning mellan allmänna och enskilda intressen, att det inte framkommit någon omständighet, utöver ovan nämnda ändring, som utgör skäl att ändra länsstyrelsens beslut. Överklagandet bör därför i övrigt avslås.

På regeringens vägnar


Andreas Carlgren


Ulrika Agerskans

Kopia till

Näringsdepartementet
Naturvårdsverket
Länsstyrelsen i Skåne län
Lunds kommun